

УТВЪРДИЛ: /П/

Дата: 27.01.2020г.

КИРИЛ АНАНИЕВ

МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

КОНСУЛТАНТ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА МАЙЧИНСТВОТО И РАЗВИТИЕТО НА НОВОРОДЕНОТО

2020г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Наименование на специалността: **Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото**

1.2. Продължителност на обучението: 1 (една) година

1.3. Изисквано базово образование за допускане до обучение по специалността: завършено образование по специалност „Медицинска сестра“ или по специалност „Акушерка“ с придобита професионална квалификация „медицинска сестра“ или „акушерка“

1.4. Дефиниция на специалността – „Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото“ е специалност, насочена към консултиране, подпомагане и съветване на бременни жени, техните семейства и обществото като цяло по въпросите на бременността, раждането и отглеждането на новороденото дете.

2. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Целта на обучението по специалност „Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото“ е специалистите да разширят професионалната си компетентност, свързана с консултиране на бременни жени и техните семейства, оказване на подкрепа в постпарталния период, както и да надградят знанията и уменията си за антенатално обучение, подготовка за родителство, семейно планиране, промоция на здравето и превенция на болестите на майката и новороденото.

Медицинските сестри и акушерките имат ключова роля в предоставянето на грижи, насочени към семейството. Актуализацията и придобиването на нови знания и умения от медицинските сестри и акушерките за опазване на майчиното здраве и това на новороденото е от съществено значение за подобряване на здравните грижи при бременност, раждане, след раждане, след аборт и за новороденото. Създаването на връзка на доверие, съпричастност и уважение с бременната жена и нейното семейство (и с общността като цяло) улеснява взаимодействието, активния диалог и прави консултирането по въпросите на майчинството и развитието на новороденото дете незаменим метод за споделено решаване на проблеми.

3. ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ, КОИТО СПЕЦИАЛИЗАНТЪТ СЛЕДВА ДА ПРИДОБИЕ

Медицинските сестри и акушерките – специалисти по „Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото“ следва да придобият следните знания, умения и компетентности по време на обучението си за придобиване на специалност:

- ✓ Да идентифицират реални и/или потенциални проблеми, свързани с протичане на бременността, раждането и отглеждането на новороденото;
- ✓ Да оказват адекватна психоемоционална, социална и логистична подкрепа на семействата, очакващи дете;
- ✓ Да предлагат качествени здравни грижи, да подпомагат, съветват и да насочват родителите и общността като цяло в отглеждането на новороденото дете;
- ✓ Да владеят изкуството за ефективна професионална комуникация като използват различни умения, методи и подходи за консултиране в различни ситуации на жени, техните партньори и семейства;
- ✓ Да умеят да интегрират теоретичните и практически знания в условия на спешност и неотложност;
- ✓ Да прилагат холистичен подход в оценка на потребностите и предоставянето на грижи в рамките на професионалните си компетентности.

4. ОБУЧЕНИЕ

Следдипломното обучение по специалност „Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото“ обхваща теоретична и практическа подготовка на медицински сестри и акушерки, които работят с бременни, жени след раждане и новородени. Обучението е с продължителност от една година, разпределено в 3 модула. Всеки модул включва теоретично и практическо обучение и завършва с колоквиум. Обучението се провежда с активното участие на обучаващите се, като методите за обучение включват: лекции, учебно-практически занятия, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, самостоятелна работа.

4.1. Учебен план (наименование на модулите и тяхната продължителност)

Учебният план на специалността се реализира в продължение на една година, структуриран в следните три модула:

Наименование на модула	Продължителност
Модул 1. Грижи за бременната жена в съдружие със семейството	4 месеца, по време на които 80 часа теоретично обучение
Модул 2. Проследяване и подкрепа за родилката в пуерпериума	3 месеца, по време на които 24 часа теоретично обучение
Модул 3. Постнатални грижи за новороденото дете	5 месеца, по време на които 96 часа теоретично обучение

4.2. Учебна програма

4.2.1. Теоретична част

Теоретичната подготовка включва общ хорариум 200 академични часа, разпределен в три модула. Провежда се във висши училища, получили положителна акредитационна оценка по Закона за висшето образование от преподаватели по съответните дисциплини.

Модул 1. Грижи за бременната жена в съдружие със семейството – 80 академични часа (10 дни)		
Тематичен план	Лекции	Упражнения
1. Въведение. Семейството в преход към родителство. Психосоциални аспекти на майчинството.	3	0
2. Преконцептивни грижи. Подготовка за бременност.	3	2
3. Умения за консултиране. Етапи на консултативния процес. Особености на консултирането по време на бременността.	4	2
4. Подпомагане на майката и нейното семейство при нискорискова бременност. Хигиена на бременността.	4	2
5. Подпомагане на майката и нейното семейство при високорискова бременност.	8	12
5.1. Разпознаване и оценка на рисковите фактори, свързани с бременността, раждането и новороденото.	2	3
5.2. Профилактика на гестационната хипертония и гестационния диабет.	2	3
5.3. Антенатален скрининг – насочване и консултиране.	2	3
5.4. Зависимости и бременност. Токсомании, алкохолизъм, тютюнопушене. Работа с проституиращи бременни.	2	3
6. Съпровождане на бременност в тийнейджърска възраст. Рискови фактори. Профилактика на аборта. Консултиране по въпросите за сексуалното здраве.	5	3
7. Медицински триаж. Поддържане на жизнените функции при състояния, застрашаващи живота по време на бременност. Травми и бременност. Водене на раждане в извънболнични условия.	4	3
8. Обучение на родители. Методи. Изготвяне на програми за подготовка на бъдещи родители.	5	4
9. Немедикаментозни методи за обезболяване на раждането. Неклинични интервенции за намаляване броя на ненужното оперативно раждане (Секцио Цезарей). Препоръки на СЗО.	5	5
10. Подпомагане и консултиране на бременни и техните	4	2

семейства с извършена асистирана репродукция. Превенция на предтерминното раждане.		
Общо:	45	35
Модул 2. Проследяване и подкрепа за родилката в пуерпериума – 24 академични часа (3 дни)		
Тематичен план	Лекции	Упражнения
11. Домашен патронаж. Алгоритъм на домашното посещение.	3	3
12. Оценка на физическото и психо-емоционалното състояние. Скрининг за постпартална депресия.	2	3
13. Контрацептивно консултиране след раждане. Лекарства и кърмене.	4	3
14. Възстановяване след раждане. Двигателен режим, режим на труд и почивка. Съвети.	3	3
Общо:	12	12
Модул 3. Постнатални грижи за новороденото дете – 96 академични часа (12 дни)		
Тематичен план	Лекции	Упражнения
15. Грижа, насочена към семейството с новородено дете. Социална и семейна среда на новороденото. Насърчаване на връзката майка-дете в контекста на теория на привързаността.	6	2
16. Патронажна дейност в периода на новороденото	9	11
16.1. Консултиране за отглеждане на новороденото. Умения за комуникация с майката и нейното семейство.	3	5
16.2. Оценка на новородено в домашни условия. Анатоомофизиологични особености на новороденото.	3	3
16.3. Спешни състояния в периода на новороденото. Обучение на родители в оказване на първа помощ.	3	3
17. Насърчаване на изключителното кърмене. Препоръки на СЗО.	12	12
17.1. Поставяне на бебето на гърда.	3	3
17.2. Оценка на ефективността на кърменето.	3	3
17.3. Проблеми от страна на майката. Съветване.	3	3
17.4. Проблеми от страна на новороденото. Съветване.	3	3
18. Провеждане на детска консултация. Закаляване в детска възраст.	4	4
19. Поведение при домашно насилие. Разпознаване на белезите на насилие. Синдром на раздрусаното бебе.	4	4
20. Грижи за деца с гранични и патологични състояния в периода	15	13

на новороденото		
20.1. Разпознаване на абстинентен синдром у новороденото.	2	1
20.2. Грижи за деца с хранителни отклонения: ненадаване на тегло и недохранване.	4	4
20.3. Грижи за новородени с лицеви аномалии.	3	2
20.4. Скринингови програми в кърмачески период. Насочване и консултиране на родители. Партньорства с НПО.	3	3
20.5. Подпомагане на семейства, преживели загуба.	3	3
Общо:	50	46

4.2.2. Практическо обучение

Практическото обучение по клиничната специалност „Консултант по проблемите на майчинството и развитието на новороденото“ се провежда на пълно работно време съобразно характера на дейностите. Обучението се осъществява чрез личното участие на специализанта в дейностите, извършвани в базата за обучение, като той носи отговорност за извършваната от него дейност в съответствие с действащите медицински стандарти и правилата за добра медицинска практика по здравни грижи. През целия курс на специализацията ръководителят на специализанта го контролира и му съдейства за изпълнението на изискваните по учебната програма практически дейности.

4.3. Задължителни колоквиуми и срокове за полагането им

По време на специализацията си, медицинските сестри и акушерките полагат три колоквиума след приключване на теоретичното и практическо обучение по съответния модул.

Колоквиум 1 – Разработка на тема от Модул 1. Грижи за бременната жена в съдружие със семейството;

Колоквиум 2 – Описание на случай от Модул 2. Проследяване и подкрепа за родилката в пуерпериума;

Колоквиум 3 – Постнатални грижи за новороденото дете – теория и практика

5. КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СПЕЦИАЛНОСТ „КОНСУЛТАНТ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА МАЙЧИНСТВОТО И РАЗВИТИЕТО НА НОВОРОДЕНОТО“

1. Подготовка за бременност (преконцептивни грижи).

2. Особенности на семейната структура в преход към родителство. Психосоциални аспекти на майчинството.
3. Консултиране. Етапи на консултативния процес. Особенности на консултирането по време на бременността.
4. Подпомагане на майката и нейното семейство при нискорискова бременност. Хигиена на бременността.
5. Бременност с висок риск. Определение. Фактори. Подпомагане на майката и нейното семейство при високорискова бременност.
6. Високорискова бременност – профилактика на гестационната хипертония и гестационния диабет.
7. Високорискова бременност. Антенатален скрининг – насочване и консултиране.
8. Високорискова бременност – зависимости и бременност. Токсомании, алкохолизъм, тютюнопушене.
9. Високорискова бременност. Работа с проституиращи бременни.
10. Съпровождане на бременност в тийнейджърска възраст. Рискови фактори. Особенности на консултирането при бременни под 18 години.
11. Социално-икономически аспекти на нежеланата бременност. Предотвратяване на изоставянето на деца.
12. Профилактика на аборта по желание. Консултиране по въпросите за сексуалното и репродуктивно здраве.
13. Медицински триаж. Поддържане на жизнените функции при състояния, застрашаващи живота по време на бременност.
14. Травми и бременност. Поведение.
15. Програми за обучение на родители – методи, средства и подходи.
16. Немедикаментозни методи за обезболяване на раждането.
17. Водене на раждане в извънболнични условия.
18. Неклинични интервенции за намаляване броя на ненужното оперативно раждане (Секцио Цезаря). Препоръки на СЗО.
19. Подпомагане на семейства с репродуктивни проблеми. Особенности на консултирането и наблюдението на бременността при жени с извършена асистирана репродукция.
20. Предтерминно раждане. Рискови фактори. Профилактика.
21. Домашен патронаж. Алгоритъм на домашното посещение.
22. Оценка на физическото и психоемоционалното състояние на родилката. Скрининг за постпартална депресия.
23. Контрацептивно консултиране след раждане. Особенности при кърмещи жени.

24. Лекарства и кърмене. Оценка на риска.
25. Възстановяване след раждане. Съветване относно двигателния режим, режим на труд и почивка.
26. Грижа, насочена към семейството с новородено дете. Социална и семейна среда на новороденото. Особенности. Фактори.
27. Особенности на грижите, насочени към семейството с новородено дете.
28. Насърчаване на връзката майка-дете в контекста на теория на привързаността.
29. Патронажна дейност в периода на новороденото. Консултиране, свързано с отглеждане на новороденото.
30. Анатоомофизиологични особенности на новороденото. Оценка на новородено в домашни условия.
31. Насърчаване на изключителното кърмене. Препоръки на СЗО.
32. Поставяне бебето на гърда. Препоръки за ефективно кърмене.
33. Консултиране на жени относно увеличаване или спиране на лактацията. Методи и средства.
34. Препоръки за кърмене при състояния, свързани с лицеви аномалии у новороденото.
35. Скринингови програми в кърмачески период. Насочване и консултиране на родители.
36. Грижи за деца с хранителни отклонения: ненаддаване на тегло и недохранване.
37. Поведение при домашно насилие. Разпознаване на белезите на насилие.
38. Синдром на раздрусаното бебе. Поведение.
39. Разпознаване на абстинентен синдром у новороденото. Поведение.
40. Спешни състояние в периода на новороденото. Обучение на родители в оказване на първа помощ.
41. Подпомагане на семейства, преживели загуба.
42. Провеждане на детска консултация. Особенности. Задачи.
43. Закаляване в детска възраст. Принципи и методи. Особенности при недоносени деца.
44. Програми и държавни политики, свързани със закрила на детското и юношеското здраве.
45. Партньорства с НПО и структури, работещи в подкрепа на майчинството и ранното детско развитие.

Препоръчителна литература:

1. Бобев Д. Евгений Генов. Педиатрия. МИ Арсо. Трето издание, 2000
2. Борисова Силвия. Дете – норма и патология. компендиум по сестрински грижи. МУ – Варна.
3. Бошева Мирослава – редактор. Lissauer T., W. Carol. Педиатрия – илюстриран учебник, Пето издание, Изд. Лак бук, Пловдив. 2018
4. Бончева И. Психология на детското развитие. Изд. Славена. Варна, 2013
5. Димитров Ангел. Акушерство – учебник. МИ АРСО, 2014
6. Димитрова Валя, Теодора Евтимова. Специални акушерски грижи при жени с нормална и патологична бременност. Изд. МУ – Варна, 2019
7. Димитрова Диана. Пренатална и перинатална психология. Програми за родителска подготовка. Изд. Колор Принт. Варна, 2011
8. Димитрова Диана. Психология на майчинството в контекста на акушерските грижи. Изд. Стено. Варна, 2019
9. Нешева И. Гимнастика за бременната, майката, бебето и детето. Изд. Бестселър, София, 2006
10. Нюландер Гру. Азбука на кърменето. Изд. Славена, Варна. 2010
11. Петрова Ст., Веселка Дулева, Лалка Рангелова. Основи на здравословното хранене на деца до 3-годишна възраст. Ръководство за здравни специалисти. Изд. Пан, 2014
12. Милчева, Хр., Кр. Митева, З. Атанасова, Н. Иванова, „Практически основи на сестринските и акушерските грижи“ /ръководство за обучение на акушерки/, Стара Загора, изд. „Кота“, 2006, ISBN:13:978-954-305-187-8.
13. Митева, Кр., З. Атанасова, „Акушерски грижи при нормално и патологично раждане“ /учебник за студенти от специалност „Акушерка“/, Стара Загора, изд. „Кота“, 2017; ISBN: 978-954-305-440-4;
14. Сдружение „Гаврош“ – Варна. Ръководство за превенция на насилие над деца. 2010
15. Себезова Иваничка. Специални акушерски грижи за бременни, раждащи, родилки и новородени. Русе, 2014
16. Стамболова Иванка. Сестрински грижи при соматични заболявания. Изд. Стено. Варна. 2012
17. Торньова Б. „Нравствената култура на специалиста по здравни грижи“, изд. „ЕКСПРЕС“, Габрово, 2006
18. Хаджиделева Д. Комуникативна компетентност в акушерските грижи. МУ – София, 2016

19. Хаджиделева. Д., Т. Василева и кол. Практикум по акушерски грижи при нормална бременност, нормално раждане и нормален пуерпериум. Учебно помагало. МУ – София, 2016
20. Христова Цв. Специални акушерски грижи при нормална бременност. Наръчник за акушерки и медицински сестри. МЕДИАТЕХ Плевен, 2017
21. Цеков Стефан. Долекарска помощ. Изд. Зограф. Варна, 2013
22. Цеков Стефан. Нормално развитие и някои отклонения на нервно-психичното развитие в детска възраст. Изд. Зограф. Варна, 2015
23. Чернев Т. Р. Бостанджиев, Ст. Попова. Семейно планиране и сексуално здраве. Ръководство за обучители. Изд. БАСП, 2000
24. Шмилев Тоньо. Спешна педиатрия. Неонатология. Изд. LaxBook, 2013
25. Янкуловска Силвия Александрова. Клинична етична консултация. Изд. Български кардиологичен институт, 2015